Icke officiella afdelningen.

Utdrag ur Berättelse, afgifven af Kommunikationsexpeditionen i Kejserliga Senaten för Finland för åren 1891—93.

(Forts.).

a) Angående enkla postförsändelser.

Trafiken af postkort med svar inom föreningen hade härtills varit underkastad vissa inskränkningar, alldenstund flere länder ännu ej hade beslutit sig för införande af nämnda slag af korrespondens. Numera har kongressen upphäft denna skiljaktighet, förpliktande alla de fördragslutande staterna att utgifva i rörelsen postkort.

Efter det redan kongressen i Paris tillerkänt ofullständigt frankerade postkort rätt till befordran, komma härefter äfven helt och hållet ofrankerade sådana att i rörelsen införas. Då postkort inlämnas ofrankeradt, eller svarskort till annat land än ursprungslandet, afsändes, taxeras de såsom ofrankerade bref. Om än detta medgifvande i princip är dikteradt af humanitetsskäl, så gifver det tillika uttryck åt betydelsen af denna trafikbranche och de sympatier postkortet genom sin portobillighet och användbarhet tillvunnit sig. Härom vittnar på ett lysande sätt äfven den oerhörda utsträckning denna korrespondens uppnått under en tidrymd af 15 år (1875—1889), i det nämligen postkortens årliga antal under densamma tillväxt inom världsposttrafiken från 320 till 1,640 miljoner d. ä. med omkring 429 procent.

De giltiga dimensionerna för försändelser, innehållande varuprof, hafva utsträkts från 20, 10 och 5 centimeter i längd, bredd och tjocklek till resp. 30, 20 och 10 cm. (vid varuprof af cylindrisk form till 30 cm. i längd och 15 cm. i diametral genomskärning). Äfven äro hädanefter handlingar och tryckalster, inlagda i form af rullor, tillåtna till försändning emot nedsatt porto, då de ej öfverstiga: i genomskärning 10 och i längd 75 cm. Dessutom hafva för tryckalster, som befordras emot nedsatt porto, åtskilliga medgifvanden skett vidkommande handskrifna tillägg. Dessa för tryckalster och varuprof främjande bestämmelser ega utomordentlig betydelse inom affärsvärlden och skola äfven i bokmarknaden lända till nytta. Ty äro ju, under den på alla förvärfslifvets områden herskande konkurrensen, varuprofven och

tryckalstren lika så nödvändiga som billiga och därför välkomna hjälpmedel för handeln och näringarna vid öppnande af nya afsättningsfält. Väsentligen är det deras billiga och förmånliga befordringsvilkor vi böra betrakta såsom grunden till, att under tiden från 1875 till 1889 årliga antalet postbefordrade tryckalster och varuprof inom världspoströrelsen stigit från 1,570 till 5,800 miljoner d. v. s. med omkring 271 procent.

Angående rekommenderad korrespondens förtjäna följande reformer allmännare intresse: De länder, hvilkas postförvaltningar därom träffat särskild öfverenskommelse, äro hädanefter berättigade att sinsemellan utväxla rekommenderade bref med åtecknadt efterkraf uppgående ända till 500 francs. Det inkasserade beloppet tillställes afsändaren medels postanvisning efter afdrag af ett kommissionsarvode af 10 cts. äfvensom afgiften för postanvisningen. Såsom allmän grundsats har det vidare antagits, att rekommenderade bref, hvilka i strid med gällande frankeringstvång af en eller annan anledning blifvit afsända ofrankerade eller ofullständigt frankerade, ej få uppehållas, utan skola utan affordrande af det bristande portot till adressaten utlämnas.

För otillställbar korrespondens hade liggetiden härintills varit 6 månader. Då ju emellertid möjligast skyndsam returnering af sådana bref är i afsändarenes eget intresse, har man utom för transoceaniska försändelser inskränkt liggetiden till 2 månader. Äfven denna skenbart obetydliga förändring erhåller vikt, då man besinnar, att antalet otillställbara bref inom världspoströrelsen årligen beløper sig till 7 miljoner och att det sålunda gäller icke mindre än 14 miljoner människors intressen.

Af speciel betydelse för krigsmarinen är den nya reformbestämmelse, enligt hvilken emellan postanstalterna i ett föreningsland och befälhafvarene för i främmande farvatten stationerade samma land tillhörande örlogsfartyg, med begagnande af andra föreningsländers land- och sjöpostkommunikationer, sådana slutna poster (brefpaket) kunna utväxlas, som innehålla bref uteslutande till eller ifrån officerare eller manskap å ifrågavarande fartyg, hvarvid den ifrån dessa senare afgående korrespondensen kan vara frankerad äfven med det lands frimärken, som fartygen tillhöra.

b) **Angående värdebref och postanvisningar.**

Redan å postkongressen i Bern hade upptagits till behandling frågan att förutom den vanliga enkla brefkorrespondensen göra äfven bref med angifvet värde till föremål för unionens värksamhet. Betydande svårigheter trädde emellertid hindrande i vägen för realisationen af detta projekt, hvarföre i fördraget blott en reservation upptogs, enligt hvilken utväxling af ifrågavarande försändelser skulle ega rum på grund af separatkonventioner. Men ju mer dessas antal ökades, desto kännbarare yttrade sig behofvet af att bilägga de mångfaldiga skiljaktigheterna i de enskilda bestämmelserna och ersätta separatkonventionerna genom ett gemensamt, likformigt föreningsaftal. — Efter det år 1876 ett provisoriskt förslag till aftal angående utväxling af

värdebref och postanvisningar förelagts de större grannstaterna, afslöts på grundvalen af detsamma å kongressen i Paris tvänne motsvarande aftal, hvilka trädde i gällande kraft liktidigt med den nya världspostkonventionen af den 1 April 1879.

Å tysk sida hade man, vidkommande bref med angifvet värde, påyrkat, det någon inskränkning af det utsatta värdebeloppet ej skulle företagas. På grund af häremot gjorda invändningar, fastställdes sedermera maximibeloppet för de enskilda länderna till 5,000 francs. Då vidare en likformig taxa i anseende till de mångtaliga divergerande tarifferna ej kunde åstadkommas, förenade man sig om 2 taxor, nämligen (förutom taxan för rekommenderade bref af lika vikt) en assuransafgift för hvarje 200 francs angifvet värde, af 10 centimes för angränsande länder samt 25 centimes för öfriga länder. Till dessa afgifter kan vid förekommande postbefordran till sjös en sjöassuransafgift af 10 centimes för hvarje 200 francs läggas.

Likasom det sedermera lyckades kongressen i Lissabon att utsträcka den tillåtna värdegränsen från 5,000 till 10,000 francs, så genomdref å kongressen i Wien tyska rikspostförvaltningen, det assuransafgifterna för värdeförsändelser nedsattes sålunda, att de nu gällande satserna beräknas för hvarje 300 francs af det angifna värdet. Vidare hade en principiel utsträckning af fördraget vidkommande försändning af bref med angifvet värde egt rum, i det att hädanefter utväxling af äfven askar (boîtes), innehållande arbeten af guld, ädelstenar m. m., tillstadd es emellan de föreningsländer, som härom träffat särskild öfverenskommelse. Då befordran af tullpliktigt värdegods är förbjuden i bref, så erbjöd det nya aftalet härigenom de länder, hvilka ej deltogo i den internationela paketutväxlingen, lägenhet att såsom värdebref sinsemellan utväxla försändelser af förenämda slag. En ny midt emellan bref och paket liggande kategori af korrespondens hade sålunda blifvit införd. Den dubbla karaktären hos dessa försändelser yttrar sig äfven däri, att de postbefordras såsom värdebref, men taxeras såsom paket, och att de efter omständigheterna måste åtföljas af tulldeklaration. Askar och bref med angifvet värde kunna hädanefter under samma vilkor som rekommenderade bref beläggas med efterkraf af ända till 500 francs belopp och befordras i allmänhet såsom dessa senare. Äfven är afsändare berättigad att före utlämnandet till adressat återfordra en värdeförsändelse och att å korrespondens af ända till 500 francs åsatt värde förändra adress. Aftalet *), som å kongressen i Paris vunnit 18 och å kongressen i Lissabon 20 intressenter, undertecknades i Wien af 25 föreningsstater.

För postanvisningar hade man vid afslutandet af det första aftalet härom å postkongressen i Paris fastställt ett maximibelopp af 500 francs, en tariff af 25

*) Konventionen undertecknades af: Tyskland, Österrike-Ungern, Argentina, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Danmark och de danska kolonierna, Egypten, Spanien, Frankrike och de franska kolonierna, Italien, Liberia, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal och de portugisiska kolonierna, Rumänien, Ryssland, Salvador, Serbien, Schweiz, Sverge, Turkiet och Tunis.

centimes för hvarje 25 francs (1 procent) och i öfrigt en minimitaxa af 50 centimes. Grunderna för detta aftal visade sig därhän solida, att man redan å kongressen i Lissabon beslöt sig för införande af telegrafiska postanvisningar i den internationela unionstrafiken. Hithörande fördragsbestämmelser ansluta sig till de inom Tyskland gällande.

Uppskattande till fullo det höga värde, som måste tillmätas en snabb och punktlig penningebefordran, förenade man sig å kongressen i Wien om expressbefordran och afgiftsfri eftersändning af postanvisningar. Äfven blef genom kongressens beslut postanvisningsafgiften moderad, sålunda att det härtils gällande miniminportot af 50 centimes upphäfdes och en gemensam taxa af 25 centimes för hvarje 50 francs fastställdes.

Till postanvisningsaftalet *) anslöt sig i Wien ett större antal stater. I Paris undertecknades det af 16, i Lissabon af 25, i Wien af 27 stater, hvarjämte det lämnades öppet för 2 staters framtida anslutning.

Under det välgörande inflytandet af detta aftal gick postanvisningsrörelsen en hastig utveckling till mötes. Årliga antalet postanvisningar under tidrymden 1875—1889 har uti den internationela poströrelsen ökats från 5 till 15 miljoner, d. ä. med omkr. 200 procent.

*) Konventionen undertecknades i Wien af 27 stater, nämligen: Tyskland, Argentina, Österrike-Ungern, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Danmark och de danska kolonierna, Egypten, Frankrike, de franska kolonierna, Japan, Italien, Liberia, Luxemburg, Nederländerna, de nederländska kolonierna, Norge, Portugal, de portugisiska kolonierna, Rumänien, Salvador, Siam, Sverge, Schweiz, Tunis, Turkiet och Uraguay. För Chile och Costa-Rica, som ej voro representerade, har protokollet lämnats öppet.

c) Angående pakettrafiken.

Ett redan å kongressen i Paris af Tyskland väckt förslag, enligt hvilket utväxling at paketförsändelser af ända till 3 kg:s vikt skulle i unionsrörelsen införas, strandade emot de föreningsländers motstånd, som själfva ännu saknade paketpost. Sedan likväl Tyska rikspostförvaltningens fortsatta bemödanden att vinna staterna för den nya reformen omsider krönts med framgång, sammanträdde den 9 Oktober 1880 en konferens i Paris, hvarest den 3 November 1881 afslöts en konvention angående paketkorrespondensen, som skulle träda i gällande kraft från och med den 1 Oktober 1881. Enligt denna konvention var utväxling af smärre paketförsändelser af till och med 3 kg:s vikt och i anseende till volymen ej öfverstigande 20 kubikdecimeter, tillåten emellan föreningsländerna under iakttagande af enahanda bestämmelser beträffande porto och postbehandling. I anseende till olika förhållanden i de fördragslutande länderna, af hvilka en del ännu helt och hållet saknade paketposttjänst och der staten på egen risk i och för konventionsvilkorens uppfyllande måste anlita jernvägs- och rederibolag, erhöll den nya trafikbranchen en möjligast enkel gestalt. Derföre voro paket med åtecknadt värde eller efterkraf äfvensom s. k. skrymmande försändelser uteslutna från befordran såsom postgods; likaledes hade gränserna för vikt och volym såsom nämdt blifvit ganska knapt tillmätta. Ett steg framåt var emellertid taget äf-

ven på detta område. Öfveralt, där postpaketkorrespondensen införts, hade den vunnit erkännande och en kraftig utveckling. Föranledda af detta uppmuntrande faktum, skredo kongresserna i Lissabon och Wien till fortbildning af denna viktiga befordringsbranche efter mönster af den mera förfullkomnade paketposttjänsten i Tyskland och andra stamländer. Kongressens i Lissabon reformbestämmelser innehöllo: 1) utsträckning af viktgränsen från 3 till 5 kg., med bibehållande af gällande enhetstaxa af 50 centimes för hvarje i befordringen af ett paket deltagande land; 2) rätt till postförsändning af paket, belagda med efterkraf, uppgående ända till 500 francs, äfvensom paket med angifvet värde, hvars maximibelopp icke får fixeras lägre än 500 francs; 3) rätt till befordran af s. k. skrymmande paket, med upphäfvande af härtills gällande inskränkningar i anseende till volymen. För de intressenter, som ej kunde uppfylla konventionsvilkoren, voro de tillsvidare ej bindande.

Det hade sålunda lyckats Wienerkongressen att befria den för trafiken högst viktiga paketkorrespondensen från inskränkningarna i anseende till volymen öfveralt, där sjöbefordran ej ifrågakom. Hädanefter skulle inom unionen från landtransitbefordran få uteslutas blott sådana paketförsändelser, som i någon af sina dimensioner öfversteg 60 centimeter.

I afsikt att underlätta importen har man träffat en öfverenskommelse, däri afsändare tillerkännes rättighet att efter godtfinnande sjelf erlägga införseltullen. Vidare har äfven för varupaket expressbefordran blifvit införd. Beträffande returnering af eller adressförändring å till adressat ännu ej utlämnadt paket gälla samma bestämmelser som för värdebref.

Det är att emotse att pakettrafiken under de nya förhållandena skall vinna en kraftig framtida utveckling. Härpå tyder ock det hastigt växande antalet af i konventionen deltagande stater *), hvilket år 1880 utgjorde 17, år 1885 — 28 och i Wien uppgick till 34. Om den betydelse internationela fördrag af detta slag ega för trafiken vittnar på ett lysande sätt den jämförande statistiken, enligt hvilken årliga antalet af inom världspostföreningen befordrade paketförsändelser under decenniet 1880—89 ökats från 110 till 260 miljoner d. v. s. med omkr. 136 procent.

d) **Angående försändelser med postuppdrag.**

Ända från den tid då, hand i hand med den industriela och ekonomiska lyftningen i Tyskland, ett ökadt behof af postuppdrag, såsom medel för penninguppbörd äfven i affärsrelationer med utlandet, hade begynt framträda, har tyska rikspostförvaltningen arbetat på att med anslutning till andra länder, där ett enahanda behof gjort sig gällande, anordna en regelbunden postuppdragsutväxling. I sådant afseende hade under ti-

*) Konventionen undertecknades af: Tyskland, Argentina, Österrike-Ungern, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Columbia, Danmark och de danska kolonierna, Egypten, Spanien, Frankrike och de franska kolonierna, Grekland, Italien, Serbien, Luxemburg, Montenegro, Nederländerna och de nederländska kolonierna, Norge, Paraguay, Portugal och de portugisiska kolonierna, Rumänien, Salvador, Serbien, Sverge, Schweiz, Siam, Tunis, Turkiet, Uruguay och Venezuela.

den före 1884 fördrag slutits med Belgien, Frankrike, Luxemburg, Nederländerna, Österrike-Ungern, Rumänien och Schweiz. I hastig progression växte det årliga antalet af emellan Tyskland och utlandet växlade postuppdrag eller på 5 år från 14,500 (1879) till 123,611 (1884). I anseende till denna stegring fann man nödigt att genom likformiga bestämmelser för de till världspostföreningen hörande länderna reglera postuppdragsrörelsen, sålunda gifvande impulsen till dess hastiga framtida utveckling. Detta skedde genom ett å kongressen i Lissabon slutet fördrag, som visat sig mycket fruktbärande. Förhandlingarna i Wien afsågo därför att förfullkomna denna nya korrespondensbranche och gifva den en fast gestalt. Främst infördes bland föremålen för postuppdrag äfven ränte- och dividendkuponger äfvensom förfallna obligationer och värdepapper, hvilka samtliga kunna öfverlämnas åt posten till inkassering.

Enligt fördraget i Lissabon fastställdes liggetiden för internationela postuppdragsförsändelser till 2 dagar. Wienerkongressen utsträkte densamma till 7 dagar och berättigade afsändaren att angifva en annan person, till hvilken försändelsen skall öfverbringas i händelse den ej blefve utlöst. Ändamålet med denna bestämmelse var å ena sidan att gifva adressaten större rådrum till inlösandet af skulden, å den andra att underlätta för afsändaren att, där de konfedererade postförvaltningarna ej befatta sig med protesters utförande, på andra vägar bevaka sina intressen. Denna såväl som den fördragsbestämmelse, hvilken statuerade afgiftsfri eftersändning inom destinationslandet, kommer att utöfva ett välgörande inflytande på korrespondensen i dess helhet och dessutom betrygga inlämnarens af postuppdrag rätt gentemot adressaten. Även fältet för den internationela postuppdragskorrespondensen har betydligt utvidgats, i det att nämligen den konvention *), till hvilken å kongressen i Lissabon 10 stater anslöto sig, i Wien undertecknades af 18 stater.

e) Angående tidningsförmedlingen.

Aftalet angående postens förmedling vid tidningsabonnement utgör ett af Wienerkongressens viktigaste frukter, enär detta aftal influerat på de flesta områden af mänsklig värksamhet i såväl materiel som andlig riktning. Oräkneliga, likasom de källor, ur hvilka den offentliga prässen kväller, äro de värkningar den utöfvar.

Den internationela tidningsförmedlingen skedde härtills alt efter lagstiftningen i de skilda länderna dels ganska oberoende af, dels i närmare samband med dessa länders öfriga postala kommunikationer. Medan Tyskland (Preussen) altsedan 300 år tillbaka från och med uppkomsten af dess postväsen förmedlat tidningsrekvisitioner, medan i Österrike-Ungern, Belgien, Schweiz m. fl. länder ett liknande förhållande är för handen, betrakta andra stater uppgörel-

*) Konventionen undertecknades af: Tyskland, Österrike-Ungern, Belgien, Brasilien, Egypten, Frankrike, Italien, Liberia, Luxemburg, Norge, Nederländerna, nederländska Indien, Portugal och de portugisiska kolonierna, Rumänien, Salvador, Schweiz, Tunis, Turkiet.

sen emellan förläggare och subskribenter såsom en privat angelägenhet och besörja blott en regelbunden transport af de periodiskt abonnerade publikationerna emot en, det vanliga tryckalsterportot visserligen understigande, men i jämförelse med den i Tyskland gällande taxan likväl ganska dryg befordringsafgift. Till följd häraf har rekvisitionen af utländska tidningar tils dato varit underkastad vilkor, som ansenligt bidragit till att fördyra tidningsförmedlingen.

Bildningens allmänna spridning och den offentliga prässens hand i hand därmed växande behof af dagliga notiser angående händelser och förhållanden i utlandet hafva emellertid gjort en snabb, billig och regelbunden tidningsförmedling till en af nutidens främsta fordringar. Det för regleringen af denna förmedling i Wien afslutna aftalet innehöll följande bestämmelser:

1. Postvärken i de fördragslutande länderna emottaga rekvisitioner å i dessa länder utkommande eller genom dem beställbara tidningar och tidskrifter (art. 2).

2. Den internationela tidningsexpeditionen sker under förmedling af så kallade utväxlingspostanstalter (art. 5).

3. Hvarje postförvaltning fixerar de afgifter, enligt hvilka den levererar i landet utkommande tidningar till postförvaltningarna i andra länder. Dessa afgifter få ej öfverstiga dem, som erläggas af tidningsprenumeranter i eget land (art. 6).

4. Såsom faktorer i abonnementsafgiften ingå det af afsändande postvärket fastställda inköpspriset, i destinationslandet gällande provisions-, hembärings- och möjligen förekommande stämpelafgifter; härtill komma i trafiken med icke angränsande länder de efter tidningarnas frekvens och medelvikt på förhand beräknade transitoafgifterna (art. 6 o. 7).

5. Postvärken ikläda sig inga förbindelser i redaktionerna tillhöriga saker (art. 4), men ansvara däremot för hvarje af själfva expeditionen beroende oregelbundenhet eller försummelse (art. 10).

Annars skola prenumeration, likvid äfvensom utlämning af tidningar, med upphäfvande af det härtills öfliga försändningssättet under frankerade korsband, adresserade direkt till prenumeranten, ske genom postanstalt hufvudsakligen efter i Tyskland gällande normer.

Aftalet, hvars värkningar hand i hand med kulturfolkens växande anslutning skola vinna i betydelse, har redan undertecknats af 18 stater, nämligen: Tyskland, Österrike-Ungern, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Kolumbia, Danmark. Egypten, Liberia, Luxemburg, Norge, Persien, Portugal och de portugisiska kolonierna, Rumänien, Sverge, Schweiz, Turkiet och Uraguay.

Posten vid verldsutställningen i Chicago.

(Ur „Archiv für Post und Telegraphie").

Efter det Chicagos utställning den 3:e Oktober stängt sina portar och åsigterna om dess betydelse hunnit stadga sig, torde det vara på tiden att ingå uti en närmare kritik af företaget, såvida det berör postväsendet. Var det redan genom denna *Worlds fair's* oerhörda storlek och mångsidighet ingen lätt uppgift att vinna en fullständig öfversigt af kommunikationsväsendets område, så stegrades denna svårighet ännu ytterligare genom bristen på ändamålsenliga och noggranna kataloger samt isynnerhet derigenom att långt ifrån alla utställningsföremål voro placerade der, hvarest man borde hafva väntat att få se dem, nämligen uti *Transportation building,* utan voro kringspridda uti de mest olikartade byggnader. Sålunda var den för sin gedigenhet och rikhaltighet af den amerikanska pressen lofordade och af hvarje sakkunnig såsom den bästa i sitt slag vitsordade tyska postutställningen placerad uti Elektricitetsbyggnaden, medan den lilla, men särdeles vackra ryska postutställningen hade erhållit sin plats uti Manufakturbyggnaden. På samma ställe funnos äfven de af japanska och siamesiska regeringarne utställda föremålen, som hade afseende på postväsendet. Förenta staternas postförvaltning hade sin utställning uti regeringsbyggnaden *(Governement building),* och der hade äfven de postförvaltningar, som icke voro sjelfständigt representerade, sina utställningsföremål. Slutligen hade åtskilliga till kommunikationsväsendet hörande saker fått en plats uti de respektive staternas representationshus.

Den tyska postutställningen uti *Electrical building* var ganska fördelaktigt placerad på galleriet, som medelst en bekväm trappa och en elevator var lätt tillgängligt. Rum, luft och ljus fans till följd af byggnadens väldiga dimensioner i rikligt mått på det vidsträkta galleriet; deremot ledo de i jordvåningen nedanom galleriet utställda föremålen, af hvilka flere tillhörde tyska utställare, delvis af en altför svag belysning. För att någorlunda förbättra denna, hade man utskurit en del af brädgolfvet å galleriet och åvägabragt ett — midt igenom den tyska postutställningen gående — takljus.

Rikspostförvaltningens utställningsplatser utgjordes af fem på fram- och baksidan öppna kojer på en låg estrad. Dessa platser voro bildade genom parallelt löpande, med bordeauxfärgadt tyg beklädda tvärväggar. Väggarne, som omgåfvo takfönstret, voro arrangerade på samma sätt. Likaledes voro bordens skifvor beklädda med samma röda tyg, sidorna deremot med ett grönt, i veck nedfallande tyg.

Beträdde man elektricitetsbyggnaden genom ingången midtemot det stora manufakturpalatset och steg uppför trappan till höger som förde till galleriet, så tilldrogo sig redan på långt håll bekanta föremål ens uppmärksamhet. Under den tyska rikspostflaggan hängde på ytterväggen en postkontorsskylt och flere mo-

deller till breflådor. På den halfrunda estraden framför denna stod en pelare med rörliga taflor, å hvilka under glas voro anbragta tyska postmärken, från år 1865 ända till nuvarande tid, och bredvid denna på en smakfull ställning ett nytt praktexemplar från postmuseet, en stor rund, medelst kugghjul vridbar platta med en historisk-statistisk öfversigt af det tyska postväsendets utveckling. Denna platta är genom lister afdelad uti nio lika stora delar, å hvilka de med prydliga initialer utsmyckade bilderna äro framställda. Bland dessa finnas mycket väl lyckade akvarellillustrationer, utförda af posttjenstemän. På första bladet, titelbladet, framställas i allegorisk omfamning porträtten af statssekreteraren Dr von Stephan och de fordne generalpostdirektörerne von Nagler och Schmückert. Andra bladet visar oss en beriden brefgosse, som framför det ålderdomsgråa Marienburg samspråkar med en likaledes i brefbefordringstjenstgöring stadd munk. På tredje bladet emottager en kurbrandenburgisk postkurir vid sin affärd från posthuset den med allongeperuk prydde postmästarens order. Fjerde bladet framställer en preussisk postvagn under Fredrik Wilhelm II uti en masurskog. Femte bladet förflyttar oss till Fredrik den stores ärorika tid. Preussiska grenadierer äro lägrade på båda sidorna om en bygata, hvars genomskjutna och rykande hus tyda på att en träffning med fienden nyss egt rum. Midt på vägen, högt uppe på hästryggen, håller en fältpostiljon under samtal med den bredvid stående tjenstemannen. I sjette bladet återupplefva vi den minnesvärda tiden då i förra hälften af nuvarande århundrade — den första preussiska snällposten, trots den sachiska regeringens motstånd, blef inrättad. I en „förtrollad månskensnatt“ passerar den preussiska snällposten en fredlig sachsisk småstad. På sjunde bladet se vi postens öfverlemnande till en jernvägspostkupé. Ett lifligt postkontor framställes å åttonde bladet, medan nionde bladet föreställer en Bremer Lloydångare, som befordrar sjöpost till Amerika. Då texten till dessa taflor af tjenstemannen, som hade uppsigt öfver den tyska postutställningen, öfversattes till engelska, var detta vackra utställningsföremål särdeleomtyckt af amerikanska besökare och bes tecknades af dem enhälligt såsom „*very nice*“. Icke mindre intresse uppväckte modellerna till Berlins telefontorn och posthusen i Braunschweig och Zittau, äfvensom Berlins rörpostanläggningar. Detsamma gäller om de på väggarne upphängda, delvis färglagda afbildningar af tyska post- och telegrafbyggnader och särskilda modeller till postvagnar för postbefordring med landsväg. Som hela postutställningens glanspunkt måste man dock anse en af bröderna Gassels vagnfabrik i Mombach till riks-postmuseet skänkt modell till en jernvägspostvagn; den hvilar på en stor underbyggnad, som föreställer en grusad jernvägsbank med skenor. Den i $^1/_6$ skala utförda vagnen innehåller en fullständig inredning, som är utförd med den minutiösaste noggrannhet, hvilken utsträckes ända till skrif-, renhållnings- och värmeapparaterna. I mer än fem månaders tid hafva 19 af de skickligaste arbetare arbetat på detta konstverk.

Mycken uppmärksamhet tilldrogo sig äfven våra utförliga embetspublikationer (Amtsblatt, Archiv, allgemeine Dienstanweisung, Tariffe, o. s. v.), isynnerhet var detta fallet med den till engelskan öfversatta och utdelade skriften rörande välfärdsinrättningarne med afseende på de tyska rikspost- och telegrafförvaltningarne, hvilket icke är att förvåna sig öfver, då Förenta staternas omsorg om sina tjenstemän, i följd af de egendomliga politiska förhållandena, är högst otillräcklig.

Särskild uppmärksamhet väkte vidare utställningsföremålen från det tyska telegrafväsendets område, framför alt de på yttervägggarne af takljusschakten upphängda telefonapparaterna, de i full verksamhet förevisade Hughes och Morseapparaterna, signalskåpet och modellen till Zeitballsäule. Det var högst anmärkningsvärdt, hvilket långt gående intresse dessa föremål ådrogo sig, och hurusom just sådana personer, hvilka man efter deras utseende icke skulle hafva tilltrott någon sakkännedom, genom sina intresserade och väl genomtänkta frågor ådagalade en sådan bekantskap med elektrotekniken, som man knappt torde finna hos oss i Tyskland i samma utsträckning.

Den ryska postutställningens glanspunkt bildade ett antal egendomliga kolorerade reliefbilder ur det ryska postväsendet. Bakgrunden till dessa bilder var konstnärligt målad och öfvergången till den plastiska förgrunden så skickligt utförd, att det hela framkallade ett utomordentligt lefvande intryck, isynnerhet som menisko- och djurfigurerna voro utförda med en finhet, som gjorde dessa reliefer fullt jembördiga med de berömda ryska bronsarbetena. Ämnen för framställning voro: 1) den Kaukasiska budbärareposten vintertid; 2) befordran af post medelst oxvagnar i Lill-Ryssland; 3) befordran af post medelst tvåhjuliga, med tre hästar förespända kärror höstetid; 4) befordring af post med kameler; 5) sjöpostbefordran i distriktet Archangelsk medelst en af kvinnor rodd båt; 6) renpost i Sibirien; 7) Sibirisk hundpost. Vidare funnos der utställda en brefbärarefigur i naturlig storlek, breflådor, väskor, stämplar, en underligt formad posttrumpet, brefvågar, frimärken och besynnerligt nog också räknemaskiner. Beklagligtvis var denna högst lärorika utställning anordnad på ett undangömdt ställe å manufakturbyggnadens galleri och var derföre icke så talrikt besökt som den hade förtjenat.

Bland de af asiatiska folk utställda föremålen må nämnas ett af koreanska regeringen utställdt fortskaffningsmedel i form af en bärstol. Denna var försedd med ett enda stort hjul och rörelsen åstadkommes således icke blott genom bärande utan man kan äfven åka uti den.

Uti Ceylons regeringsbyggnad fick man se en visserligen mycket klumpigt utförd, men intressant modell till en oxvagn, som bröstade sig med det stolta namnet „*Royal Mail*“.

Transportbyggnaden innehöll flere saker, som icke hade den ringaste gemenskap med transportväsendet, t. ex. modeller till spanska fästningsverk, Toledaner klingor, landtbruksmaskiner, torpedobåtar, Hotchkies revolverskyddare o.

dyl. Jernvägsväsendet och skeppsfarten spelade dock naturligtvis hufvudrollen; äfven här hade Tyskland utmärkt sig, om också den tyska jernvägsbyggnadskonsten icke kan mäta sig med de raffineradt luxuriöst inredda Pullmann-vagnarne. Baltimore-Ohiobanan hade på ett fängslande sätt illustrerat kommunikationsväsendet medelst ett otal afbildningar af alla möjliga slags åkdon, som blott någonsin rullat på skenor. Modeller till postångare förevisades af det nordtyska Lloyd, likaså var det Hamburg-Amerikanska paketångbåtsbolaget värdigt representeradt.

Cook & Sons' resebyrå hade med hänseende till de af densamma anordnade resorna till Pharaonernas land, förutom en modell af templet i Karnak, utstält modeller till Nilbåtar, medan ett mexikanskt jernvägsbolag stoltserade med åtskilliga mexikanska antikviteter och en modell till en med namnet Litera försedd bärstol, icke olik ett hus; denna bärstol bäres af tvenne mulåsnor sålunda att ett djur går i hvardera ändan; den tjenar till transport af fruntimmer i bergiga trakter.

Synnerligt intressanta expositioner voro anordnade å det breda och genom takljus rikt upplysta galleriet. I den engelska afdelningen funnos vackra modeller till *Mail Coaches*, utstälda af Henry Angus Co., vagnmakare i Newcastle on Tyne. Från Newcastle on Tyne förskref sig äfven en rad högst intressanta, delvis mycket roliga gamla skildringar af det engelska personbefordringsväsendet i början af detta århundrade. Figurer af indianer och beridne hvite i naturlig storlek ledde uppmärksamheten på de af några central- och syd-amerikanska republiker föranstaltade expositionerna på kommunikationsväsendets område. Isynnerhet observerades användningen af lamas till befordring af resgods, vidare den egendomliga personbefordringen medelst Silla. Detta sistnämnda är en med ryggstöd försedd stol, på hvilken den resande tager plats för att sedan på ett rödskinns rygg låta sig föras till sitt mål.

Portugal hade utstält åkdon, liknande slädar, från Madeira.

Med förkärlek trängde sig publiken till den i amerikanska afdelningen utstälda stora reliefkartan öfver den under byggnad varande Nicaraguakanalen. För bättre åskådlighets skull voro sjöar och vattendrag på modellen fylda med vatten. Jätteanläggningen, hvars kostnad uppskattas till 400 miljoner mark, skall vara fullbordad emot slutet af nuvarande århundrade. Hela vattenvägens längd blir 270 km., hvaraf 228 km. ligga inom naturliga vattendrag eller sjöar, medan de återstående 42 km. äro åstadkomna på artificiel väg.

Den preussiska vattenbyggnads-förvaltningen deltog med några modeller till damm- och slussanläggningar och dessutom med en reliefplan öfver Nordöstersjö-kanalen och en modell af Holtenauer slussen, medan de af staden Berlin utstälda modellerna af gatugenomskärningar gåfvo ett begrepp om storslagenheten af det underjordiska ledningsnätet i rikshufvudstaden.

Indien representerades af en samling modeller af indiska båtar och farkoster.

I Californiens vackra och karaktäristiska statsbyggnad hade det bekanta amerikanska transportbolaget Wells, Fargo & C:o föranstaltat en äkta amerikansk utställning af märkvärdigheter. År 1852 hade Henry Wells och Wm. Fargo jemte några andra företagsamma personer grundat ett expressbolag, hvars befordringstjenst sträckte sig ända till de aflägsnaste guldgräfvarkolonierna. Då Förenta staternas postförvaltnings förbindelser på guldfeberns tid ännu icke sträckte sig ända till Stora oceanens kuster, så gestaltade sig den år 1860 af bolaget införda „Pony-Expresstjensten“ emellan S:t Joseph i Minnesota och Sacramento i Californien, till en för allmänheten värdefull komplettering af stats-posttjensten. Tio dagar räckte hvarje resa, och all romantik, men också alla den vilda vesterns faror fingo bolagets härdade kurirer under denna tid upplefva. Flere af de utställda föremålen vittna om alvarsamma sammandrabbningar med stråtröfvare; vi se tillkännagifvanden om att betydande summor utfästs för röfvares oskadliggörande, fotografier af tjenstemän, som särskildt utmärkt sig i strider med röfvare, skadade postväskor, sönderbrutna penningekistor, vapen, m. m. Högst betecknande för sättet, hvarpå man i Amerika gör reklam, är „Record of Robberies“, som bolaget bifogat sin utställningskatalog för att visa sin prestationsförmåga i fråga om utbetalandet af skadeersättning. Enligt denna steg totalförlusten, som Wells, Fargo & C:o under den fjortonåriga perioden från november 1870 till november 1884, lidit genom plundringar till 927,727 dollars i rundt tal; antalet öfverfall å postdiligenser till 313, på jernvägståg till 4, utom försöken till öfverfall; 6 af bolagets tjenstemän och postförare hafva blifvit dödade, 10 sårade. Af röfvarene dödades 16 på stället, medan 7 blifvit gripna och hängda af folket. I skrytsamma ordalag framhålles slutligen att äfven tiden som följer efter denna period „varit lika rik på dylika tilldragelser“, som de föregående åren.

Intressantast var utställningen uti *Government building*, isynnerhet derigenom att man här fick en klar inblick uti det amerikanska postväsendet. Ett utställningsföremål utgjorde äfven det i postafdelningen inrättade postkontoret, hvarå väggarnes öfre del bestod af glas och sålunda tillät iakttagandet af de i embetsrummen försiggående göromålen. Mekanismen för brefvens upptagande förevisades på begäran. En i tyska ögon sällsam syn var det att samtlige tjenstemän, äfven de vid luckan, under den heta tiden syntes arbeta i skjortärmarne. Begagnandet af breflådorna som leda till det inre af de amerikanska postkontoren förutsätter ett visst mått af geografiska kunskaper och en hög grad af självbildning hos allmänheten, så tillvida som man på sätt och vis anförtror åt denna sorteringen af de på posten inlemnade brefven. Breflådorna i *Worlds Fair Post office* buro inskriptionerna *North* och *South*, *East*, *West*, *City*, *Foreign;* dessutom fans der en särskild låda för trycksaker, hvars dimensioner, med hänsyn till den i Amerika omtyckta rullformen, voro ganska drygt tilltagna. Vid luckorna för frimärksförsäljning erhölls

äfven brefpapper till ett pris af 1 cent per ark. Det hade samma format som våra „herrpapper“ och hade på midten en med ljusgrått tryck — liksom en skugga — framställd afbildning af verldsexpositionen.

Utmärkta voro resultaten som erhöllos af den Hay & Dolphin'ska brefstämplingsmaskinen; den levererar nämligen ända till 45,000 stämplar i timmen och ut märker tillika genom en sinnrik apparat antalet afstämplade försändelser. Rörelsen åstadkommes medelst elektricitet. Maskinen är förresten icke postförvaltningens egendom, emedan de i New-York boende uppfinnarene icke gå in på att sälja den, utan anse det för mera vinstgifvande att uthyra densamma.

Den officiela kommissariens för den amerikanska postutställningen rum var beläget ofvanom postkontoret på galleriet, och derifrån hade man en god öfversikt af poströrelsen. Kontoret gjorde — i motsats till det smutsiga och dystra hufvudkontoret i staden — ett vänligt och trefligt intryck. Facken uti sorteringsborden voro på baksidan tillslutna medelst ståltrådsnät. Högst opraktiska, emedan de medföra ofantlig möda och tidsspillan, förefalla oss de amerikanska kassaskåpens låsinrättningar.

En rikhaltig samling planer och afbildningar af amerikanska posthus eggade till att anställa jemförelser, hvilka icke utföllo ogynsamt för Tyskland. Isynnerhet på den sista tiden hafva många ansenliga postbyggnader uppförts i Amerika. Alla möjliga byggnadsarter voro här representerade: den romaniska, engelska och italienska renaissance-stilen, korinthiska pelarsalar, m. fl.; ofta äro postanstalterna förenade med *Custom-House* eller *Court-House*. Likväl äro äfven trähus, ehuru föga lämpliga för postanstalter, ännu ganska talrika. Af andra afbildningar förtjena att omnämnas ett stort färglagdt träsnitt, föreställande ett af de båda ångfartyg, som under åren 1859—1862 gjorde resor på Michigansjön emellan Chicago och Grand-Haven, och å hvilka bland annat de första resepostexpeditionerna i Amerika inrättades. En vacker, men genom den i Amerika brukliga regleringen af tjenstemannaförhållanden något egendomligt värkande idé är utställningen af fotografier af veteraner i den amerikanska postens tjenst. Att döma efter afbildningarne äro endast få af dessa *Veterans in the postal service 1893*, äldre än 55 år, hvaröfver man dock ej bör förundra sig, då man betänker att hvarje äldre tjensteman, som icke längre anses fullkomligt fylla sin plats, omedelbart får afsked från tjensten, utan uppsägning och utan pension. Till hvarje porträtt hör, oberoende af om det är af en tjensteman eller en brefbärare, en kort tryckt biografi.

Ett raritetskabinett utgjordes af den i flere glasskåp förvarade samlingen af föremål, som hade blifvit öfverlemnade åt posten för befordring, men hamnat uti *Dead Letter Office*, byrån för obeställbara postförsändelser, i Washington. Den intressanta samlingen, som består af flere hundra föremål, är värd ett noggrant studium, icke blott för sakernas egen skull, utan hufvudsakligast derföre att de gifva den tänkande betraktaren en inblick uti hans medmenniskors ofta nog ganska

märkvärdiga själslif. Där få vi se ett kärleksbref, hvartill den älskogssjuke författaren i stället för papper användt ett bräde af omkring 2 fots längd och motsvarande bredd, vidare ormar, afskyvärda hornprydda ödlor och tillochmed ännu lefvande krokodilungar, menniskoskallar, ett fogelbo med ägg uti, fyrverkeripjeser, fjärilar, en svinkäk, en stöfvelknekt, små vaxljus, kinesiska och japanesiska artiklar, rosenkransar, smycken, tandutdragningstänger, vapen, mynt, bröllopskakor, en gammal bleckburk, majs-ax, sjöstjernor, en skoputsapparat, bilder, träskor, en cylinderhatt, dockor, en stor yxa, promenadkäppar, kappsäckar, med ett ord, en sådan mångfald af de mest olika föremål, som man knapt torde finna på något ställe der handel med gamla saker försiggår.

En posthistorisk märkvärdighet bland de af *Dead Letter Office* utställda föremålen var en „*Report of the Comittee of the Senate of the United States*“ af den 20 Januari 1829, hvars ämne var postbefordring om söndagarne. Man kunde dock icke urskilja det fina trycket emedan pappret var ogynsamt placeradt uti glasskåpet.

Modeller af postångarene „City of Paris“ och „City of S:t Louis“ voro utställda i glaslådor; andra dylika innehöllo samlingar af lås, som på olika tider, ända från år 1800, användts vid postverken, af bindgarn och pappersprofver, brefväskor af läder och linnetyg, samt stämplar. Historiskt märkvärdig var Benjamin Franklins post-journal (Ledver), som han fört under den tid han gar postförvaltare Philadelphia. För att medelst exempel belysa de amerikanska posttjenstemännens fyndighet hade man inom glas och ram utställt ett imponerande antal brefkuvert och postkort med otydliga eller ofullständiga adresser jemte de nödiga lösningarne. Det kan icke bestridas att amerikanarne, hvad dechiffrering af gåtlika brefadresser vidkommer, föga torde öfverträffa oss, ehuru man å andra sidan är tvungen att tillstå, det ögonskenligt en mycket stor del af dessa otydliga öfverskrifter voro skrifna af tyska händer.

Direktören för *Yellowstone Park Transportation Company* hade till postafdelningen lånat en „*Old Time Rocky Mountain Coach*“. Om postdiligenser kunde tala, så vore det gamla dammiga fordonet med sina gammalmodiga läderförhängen och söndriga väggar hvarå spår efter åtskilliga kulor voro synliga, bestämdt bland de mest omtyckta och intressantaste berättare „för den mognare ungdomen“. Vagnen var en bland de första som förmedlade posttrafiken i det aflägsnaste Montana. På dess af malen för länge sedan förtärda dynor hafva flere af Amerikas betydande män, tillochmed en president, hvilat. År 1877 blef den öfverfallen och tagen som byte af Indianer, men återeröfrades efter en het strid af general Howard. Att indianerna äfven stå i ett vänskapligt förhållande till posten bevisar bilden af en indian i naturlig storlek, som ilar fram på snöskor bredvid en liten släde, lastad med två fyllda brefsäckar af läder och dragen af tre efter hvarandra förspända hundar. Detta sätt för postbefordran användes i norra Michigan.

Ett annat slag af amerikansk postbefordring åskådliggjordes genom en beriden postkurir i naturlig storlek. Den stora grå slokhatten, den med patroner fyllda breda gördeln, som sammanhåller den beväpnade ryttarens blus, de grofva sporrarne, den höga sadeln med lasson, de med bredt skyddsläder öfverdragna stigbyglarne gåfvo en karaktäristisk bild af de oförvägna sällar, hvilka, litande endast på sig sjelfva och sitt trogna djurs duglighet, i postens intresse vågade trotsa vildmarkens faror. En alldeles modern företeelse var expressbudet, som i de amerikanska brefbärarnes klädsamma uniform (ljusgrå jacka med förgyllda knappar och keppi elles poliskonstapelshjelm, som om sommaren utbytes emot en ljus halmhatt), ilar fram på en velociped.

Äfven fans der en mycket vackert utförd postkupé-modell, som dock hvad utrustningens elegans beträffar, icke nådde upp till den redan omnämnda präktiga modellen i den tyska postutställningen. Vidare kunde man beundra en i naturlig storlek utförd „*U. S. Mail Collection Wagon*“, ett af hästar draget åkdon — icke olikt våra postpaketvagnar — som användes i det kolossalt utsträckta Chicago för att påskynda tömningen af breflådor. I detta sammanhang må äfven nämnas en uti *War-Departement's* afdelning utställd „*Field-office Wagon*“. Denna gamla vagn hade under det sista inbördes kriget tjenat generalmajor Thomas som flygande byrå; den hade formen af en liten omnibus, hvars högra sida var inrättad på samma sätt som den gamla bekanta möbeln som kallas „Skrifsekreterare“. En vid vagnens öfre del fästad markis tjenade som skydd emot sol och regn.

(Forts.).

Postanstalter och aflöningförhållanden i Amerikas Förenta stater.

I slutet af år 1887—88 funnos inom Förenta staternas område 57,376 postanstalter, 2,219 stycken mera än föregående år. Dessa sönderfalla i fyra klasser. För att en postanstalt skall räknas till någon af de fyra klasserna, måste i allmänhet dess årliga inkomster, bestående af portoafgifter, belöpa sig till en viss summa, i hvilket afseende en grundlig pröfning blef under de sista åren företagen och slutförd under sistförlidet år. Af de nuvarande postanstalterna höra 97 till första, 497 till andra, 1,908 till tredje samt öfriga 54,874 till antalet, till fjerde klassen. Postanstalterna af de tre första klasserna hafva ett gemensamt namn af „*presidential offices*“, emedan deras föreståndare blifva utnämnda af Förenta staternas president; föreståndarene för fjerde klassens postanstalter utnämnas af generalpostmästaren.

Så ock har föreståndarenes för postanstalterna aflöning nyreglerats. För närvarande erhålla föreståndarene för för-

sta klassens postanstalter en lön af 3,000—4,000 dollars; endast föreståndarene för postkontoren i Baltimore, Broklyn San Francisco och Washington har man beviljat 5,000 dollars hvar och en, i Boston, Chicago, Cincinnati, Philadelphia och S:t Louis 6,000 samt föreståndaren för New-Yorks postkontor 8,000 dollars. Lönerna för föreståndare af andra klassens postanstalter belöpa sig till 2,000—2,900 dollars, för postanstalterna af tredje klassen till 1,000—1,900 dollars och för postanstalterna af fjerde klassen ända till 1,000 dollars. Dessutom tillkommer postanstaltsföreståndarene en viss del af afgifterna för postanvisningar, som hafva blifvit försålda genom dem. Icke för så många år sedan hade ännu föreståndarene jemte lönen ganska dryga arvoden för bekostande af den erforderliga personalen, för hyra af lokalen och anskaffande af skrif- och inpaketeringsmaterialier äfvensom för belysning och eldning o. s. v. Dessa arvoden hafva under de sista åren undergått en betydlig förminskning i hänseende dertill, att lokalerna för postanstalterna, och i främsta rummet för sådana af de båda första klasserna, hyras omedelbart af poststyrelsen, som likaledes har förordnat, att skrif- och inpaketeringsmaterialierna för de tre första klassens postanstalter icke mera inköpas af föreståndarene emot beviljande af särskildt anslag, utan anskaffas allmänt för postkassans räkning. Genom dylik åtgärd hafva ansenliga summor inbesparats. Postanstaltsföreståndarenes inkomster hafva naturligtvis derigenom blifvit mindre, hvilken förminskning har dock genom fastställandet af högre stat för posttjenstemän blifvit jemnad. Jemlikt kongressbeslutet af den 24 juli 1888 är numera det omedelbara förhyrandet af lokal äfven för tredje klassens postanstalter infördt. Föreståndarene för *presidential offices* uppbära sålunda nu jemte ordinarie lönen endast arvoden för den underlydande personalen äfvensom för anskaffande af belysnings- och uppvärmningsmaterial.

Beträffande de underordnade tjenstemännen vid postanstalterna äro icke några fasta bestämningar träffade. Dessa stå i ett förhållande af privat tjenstgöring till föreståndaren och bekomma af honom sin lön. Ett undantag i sådant afseende utgöra brefbärarene vid postanstalterna med brefbeställning, för hvilka både aflöningen och tiden för tjensteutöfning äro enligt lag reglerade. En bref, bärares lön belöper sig till 600, 800, 850 och 1,000 dollars; arbetsdagen är för honom genom lagen af den 24 maj 1888 bestämd till 8 timmar. I tjenstgöringens intresse förordar generalpostmästaren på det enträgnaste, att äfven de underordnade tjenstemännens löner, isynnerhet *clerks'*, som äro anställda vid första klassens postanstalter, måtte blifva reglerade genom en lagstadga. Tillika föreslår han för ofvannämnda *clerks* en minimilön af 600 dollars och en maximilön af 1,400 dollars.

(Ur „Archiv für Post und Telegraphie").

Helsingfors, Kejserliga Senatens tryckeri, 1894.